

Med.

THESES PROOIMIASTIKAI,

DE NATURA,
CAUSIS, PARTI-
TIONE ET METHODO

MEDICINAE, QUAS à SE
conscriptas

AUSPICE DEO OPT. MAX:

Præfide

VIRO CLARISSIMO

MO D. ANTONIO VARO

*Artis Medicae Doctore & Professore Pub: in celebri
Academia IENENSI, præceptore suo. calendo, pro
ingenij tenuitate defendere conabitur in colle-
gio privato Asclepiadarum.*

IOHANNES BIERDVMPHELIVS
Hilperhusanus Francus

Ad 7. Calend. Mart:

Horis consuetis

ANNI currentis à nativitate Christi
cIo. Io. XCII.

IENAE Typis Tobiaë Steinmanni.

VIRIS

REVERENDIS AC INSIGNI PIETATE DOCTRINA
& integritate clarissimis.

D. M. IOHANNI DINKELIO
Ecclesia Christi apud Coburgenses Pastori & Superintendenti provinciali, &c.

&

D. M. STEPHANO MORLINO
Pastori apud Hilperhusanos, &c.

Patronis & Fautoribus suis fidiſſimis summo
studio debitaq; observantia
colendis.

Hæc de Medicina Theses

ευχαριστία σύμβολον
ευνοίας μνημόσυλον.

Dedicat. consecratq;

Johannes Bierdumphelius Φιλίατρος.

THESES I.

Rs illa quæ circa morbum & sanitatem ver-
fatur, ut multis sit & gravibus obducta dif-
ficultatibus: cum summa tamen simul ne-
cessitate, utilitate & voluptate coniuncta,
Deiq; erga nos amoris, bonitatis & singu-
laris sapientiæ testimonium est, ac idcirco
digna maximopere, in qua tum discenda, tum docenda
diligens accuratumaq; adhibeatur studium.

2. Huius fortè perspecta natura alicui satis videri po-
terat, cognito eius obiecto, cum ex obiecto ut actus; sic
& qui inde fiunt habitus atq; artes suam omnem naturam
perant.

3. Planior tamen & notior multò res tota fiet, si ex-
plicata primum vi nominis, deinde quæstiones eas expen-
damus quæ possunt de quaq; re proponi, an sit, quid sit,
qualis sit, quamobrem sit.

4. Ex antiquis Græci artem hanc *ιατρικὴν* dixerunt;
quo verbo facultas significatur, qua quis instructus me-
deri potest.

5. Medicinam Latini interpretati sunt, apud quos tam-
men non modo pro arte ipsa, sed etiam pro remedio sive
pharmaco, quo medicus utitur, frequenter poni videas.

6. Ab utroq; arte & remedio, dicitur *ιατρός* Medicus,
morbi profligandi peritus.

7. Ac licet qui præsentem tuetur sanitatem, non *ια-
τρὸς*, sed *ὕγιανός*, & ars ipsa *ὕγιανή* dicatur propriè; hæc
ipsa tamen sub medico & medicina acceptione latiore
comprehenduntur.

8. Neq; verò inania hæc sunt & vana nomina, ut qui-
dam olim falsò ætate Hippocratis suspicabantur, cum re-

bus attribuantur, quarum ut sua in natura ὑπαρξις atq; ἰσμία; ita & cognitio atq; scientia.

9. Ac profecto de Medicina eorum signa & notæ de sua causa testantur, operationes & effecta medica, sanitas nimirum, permultis sublato morbo restituta, quandoq; quidem sine medico, sed non sine medicina Hipp: περιτεχνυ:

10. Quod ipsum temerè casui aut fortunæ ascribunt nonnulli, cum fortuna & casus sint nihil. Ibidem.

11. Medicina necessitate ac desiderio vivendi inventa fuit, & sui infantia vel origine prima rudis, incerta & veluti trunca ac imperfecta, postea verò crescentibus hominum studijs ita crevit, aucta, exculta & illustrata fuit à præstantissimis ingenijs, ut ad fastigium & perfectionem, præsertim hac nostra ætate vix desiderari quicquam posse videatur.

12. Ad inveniendum aut constituendum, ut alias artes, sic medicinam accesserunt, potissimum illi duplici nixi instrumento, sensu scilicet aut experientia, & τῆν λόγον ratione atq; iudicio.

13. Quæ utraq; in arte exercenda tam necessaria sunt, ut feliciter & confidenter Medicus, quod sui muneris est, exequi non possit, quin experto ferè nos malumus quam scienti committere. 1. Metaphys. c. 1.

14. Galenus etsi primus invenisse aut scripsisse Medicinam dici non possit, cum anteq; eum alij multi nempe Apollo, Aesculapius, Podalirius Machaon &c. Medicinam tractarint, ac in primis Hipp: à Galeno ipso, Medicinæ parens; omniumq; rerum bonarum semina nobis reliquisse perhibeatur, quia tamen Galenus omnia, quæ ad artem spectant, primus Methodo conscripsit, & ea quæ in frustra magis quam membra divisa fuerunt, collegit, in unum corpus

corpus contraxit, & usurarum modo, multo labore & vigilijs lambendo pulcherrimam effecit, multa item primus ipse invenit, ideo iure optimo inventor & perfector Medicinæ dici & haberi potest, Medicinæ inquam perfectæ atque in formam artis redactæ, quo nomine & gratias ipsi meritò debet schola medica.

15. Medicina Hippocrati Ars constituitur, quod inscriptio docet libri περι τεχνυς.

16. Hippocrati suffragatur Galenus in oratione adhortato: ad bonas artes, & rectè quidem, quandoquidem ea propria artis cognitio sit, quæ tendit ad opus externum & theoremata continet intra se, sed in illis non acquiescit, sed tandem pergit aliò, ad opus scilicet.

17. Et huiusmodi quidem esse Medicinam palàm est, cum omnia problemata, propositiones, theoremata ad effectum atq; opus referantur, nimirum ad morbum propulsandum & conservandam valetudinem.

18. Adde quod in operatione Medica & administratione pharmacorum causæ certè notari & animadverti possint, cui alij melius, alij deterius opera medica præstent, in quo potissimum ars consistit. 1. Rhetoric. c. 1. Aristoteles.

19. Non defunt docti quidam viri, quibus in scientiarum numero eam reponere allubescit, quorum argumenta in trutinam posita haud magni ponderis sunt, improprie καὶ καταχρηστικῶς scientiam dici, admitti potest.

20. Iam si artem Medicinam esse probatum sit: quid de vulgata illa & in Theoreticam & Practicam divisione censendum, haud obscurè intelligitur.

21. Theoreticus habitus ille dicitur, qui in sola cognitione versatur,

22. Practicus cui præter cognitionem aliud propositum est ultimum: quod quia duplex esse potest, vel actio *ἡμείνισσα*, ut electio; vel *μεταβάινισσα* ad externam materiam transiens & producens aliquod opus, ideo practicus subdividitur in activum, qui practicus proprie dicitur, & *ποιητικὸν* effectivum.

23. Quia ergo non sistit se tantum in contemplatione Medicina, sed refertur ad opus, ideo theoretica non est.

24. Quod ipsum etiam comprobat Aristoteles 6. metaph. t. 1. ubi tres tantum scientias theoreticas commemorat; physicam, Metaphysicam & Mathematicam, nulla facta mentione Medicinæ.

25. Nec aliter sentiunt pleriq; Medicorum eruditissimi.

26. Sciscitantur hinc cum ars sit Medicina, quæ definitur *ἔστι μετὰ λόγον ποιητικὴ*, qua ratione *σοφιστικῆ*, Galeno dicatur?

27. Ad quod responsio danda hæc videtur, artes duobus perfici: primum præceptis; deinde usu seu applicatione præceptorum ad objecta. Præcepta quod attinet universalialia sunt; & secundum se spectata, absolute nimirum & separata à singularibus, certa & vera sunt, quæ tamen sæpè fallunt & incerta redduntur in actione & applicatione ad subiectum, quod corruptioni & transmutationi obnoxium est ac variè contrarijs agitatur. Artifex ergo Medicus dicitur quo ad præcepta, Coniecturalis quo ad usum.

28. Cum Medicina sit ars, subiectum itemq; finem, opus & actionem habeat, necesse est 1. Ethic. c. 1. 6. Eth. c. 4.

29. Quod si tam latè patere, sinamus Medicinam, quàm latè patere voluerunt eius artifices summi, objectū ipsius adæquatū, quod nec latius, nec angustius patet ipsa scientia,

tia, sed ipsi omnino est æquale, quo spectat, quicquid in scientia traditur, & merito cuius ab alijs distinguitur, obiectum inquam erit corpus animatum, quæ sanitatis & morbi particeps. Licet potissimum sollicita sit de præstantiori & nobiliori subiecti parte.

30. Physicus quidem sanitatis & morbi causas etiam speculatur, sed *ἀρχὰς πρώτας*: Medicus verò ad particulares descendit, & corporibus illa accommodat, inde exordiens ubi quievit; physicus, iuxta vulgatum illud; ubi definit Physicus, ibi incipit Medicus.

31. Neq; tamen proprie Medicina, quod vulgò creditur, physicæ subalternatur.

32. Porro ad finem quod attinet, duplex ille distinguendus est: Alter ^{int.} externus, quem ~~est non obtineat~~, huius tamen perfectioni nihil detrahitur, tradere nimirum, ut innuit Aristoteles Top. 1. c. 2. rationem medendi & cognitionem medicamentorum, & agere omnia quæ pertinent ad conservandam restaurandamq; sanitatem. Alter finis externus est sanitas putæ corporis adepta.

33. Cum enim omnis ars & doctrina appetat aliud quod bonum tanquam finem, nisi frustra sit ille appetitus, illum assequatur Medicina necesse est.

34. Quia verò finem alium consequi non potest, nisi tradere præcepta & media ad sanitatem, certè negari non potest, hunc esse finem ipsius internum.

35. Quod si objiciat quis finem & *ἔργον* esse diversa, officiumq; Medici esse agere & operari, quæ pertinent ad conquirendam sanitatem, Ideoq; non posse esse finem. Sciendum est, posse idem esse officium & finem internum, quem ars semper assequitur, ut videre est in theoreticis scientijs, quai um officium & finis est cognitio, atq; in practicis, quarum finis & officium est componere mores & actiones

actiones hominum &c. & hinc Aristoteles 1. Ethic. c. 1. ait, permultas esse artes, quarum finis sit sola operatio, quam sanè officium etiam esse constat, ut sic unum idemq; esse possit finis internus & officium.

36. Finem autem externum, licet medicus non assequatur, suam tamen dignitatem retinet & dici meretur bonus medicus.

37. His ita constitutis videndum, quot modis & qua ratione definiatur Medicina.

38. Variè autores definiverunt, primum à subiecto, ut Hipp: de veteri Medicina, cum inquit: Medicina est ars ægotantium corporum.

39. A fine: Medicina est scientia conservatrix sanitatis & expultrix morbi.

40. Ab opere solo Hipp. lib. de flatibus: Medicina est πρόσθεσις καὶ ἀφαιρέσις, eorum scilicet, quæ deficiunt & abundant.

41. A fine & obiecto simul, cuiusmodi illa περὶ τέχνης: Medicina est, quæ ægros à morbis vindicat & dolorum vehementiam obtundit.

42. A subiecto fine & opere, qualis est illa Platonis; Medicina est scientia hominis, ut sanitate participet.

43. Galenus in arte parva c. 2. lib. 1. talem definitiōnem proponit: Medicina est sanabilium scientia, ægotabilium & neutrorum.

44. Inter has probatur medicorum doctissimis, quæ à subiecto & fine simul sumuntur, veluti est ante allata Hippocratis & Galeni in arte par.

45. Sed dubitatur, quomodo affirmetur Medicina neutrorum, cum inter sanum & ægrum non detur Medium, Aristoteles in post categ:

46. Si sanitas exquisitè sumatur, ut in puncto, à qua integer-

integerrimè & perfectissimè actiones proficiscuntur, neutrum non datur, quod si pro habitu quidem non exquisitè sano, sed à quo saltem evidenter & ad sensum actiones læsæ non sunt, neutralitas invenitur.

47. Porro Medicinæ partes præcipuè quinq; numerantur: Φυσιολογική, παθολογική, σημειωτική, ἡγειμένη καὶ θεραπευτική.

48. Φυσιολογική est ea Medicinæ pars, quæ in corporis affecti natura cognoscenda occupatur, cuius partes omnes, ut elementa, humores, similes, dissimiles, earumq; facultates, usus & actiones considerat.

49. παθολογική quæ & αἰτιολογική dicitur, altera pars Medicinæ est, quæ affectus ipsos præter naturam, genera & differentias morborum, causas & symptomata investigat.

50. Σημειωτική est scientia signorum, quæ per signa demonstrativa & παθογνωμόνια affectus præsentis dignoscit, præteritos per μνημονευτικά recordatur, futurosque eventus per πρόγνωσιν prædicit.

51. ἡγειμένη est quæ à morbis præservat, sanitatem conservat per similia & curatione per contraria.

52. Θεραπευτική tandem instrumenta, quibus ars ipsa utitur perquirat, cuius tres rursus sunt partes: διατητική quæ victum ægris præscribit: Φαρμακευτική, quæ morbos medicamentis curare docet: χειρουργική quæ manus opera morbos depellit.

53. Ut demum intelligamus quæ methodus in medendi arte tradenda servetur, sciendū est, de methodo quæritur, vel de via & ratione doctrinæ, hoc est, intima & propria ratione sciendi quæri, vel de externa docendi via, quæ non tam ratio quam ordo doctrinæ ab Averroë rectè dici solet, estq; nihil aliud quam ordo & via, quæ ostendit, quid prius in Medicina, quid posterius, quid ant-

A

tecedat.

recedat, quid subsequatur, ante definiendum sit, aut demonstrandum, & quid deinceps.

54. Ad doctrinæ rationem quod attinet τῶν ἰατρῶν δι φιλοσοφετέρως πῶς τέχνῳ μετιόντες duplici ratione seu tractandi modo usi sunt, vel à causa ad effectum, vel ab effectu ad causam, cuius posterioris tantum maxime usus est in Medicina, quæ resolvendo effectum notum, puta morbum aut sanitatem, eorum causas investigat, ut ita ab existentia effectus existentiam causæ & τὸ διότι ostendat.

55. Ad ordinem, quo breviter, citò, faciliè & absque errore Medicina doceri debet, cum alijs duplex: σωθετικὸς καὶ ἀναλυτικὸς; alijs triplex & vel σωθετικὸς, ἀναλυτικὸς καὶ ὀριστικὸς, quæ divisio minus arridet, vel σωθετικὸς, ἀναλυτικὸς καὶ διαιρετικὸς constituatur, ex his Medicinæ accomodatus imprimis est ἀναλυτικὸς.

56. Differunt autem ἀνάλυσις καὶ μέθοδος ἀναλυτικῆ.

57. Ἀνάλυσις est ex præcognitione finis, inquisitio mediorum ad finem.

58. μέθοδος ἀναλυτικῆ est congrua dispositio mediorum eo ordine, quo in executione unum alteri præponitur.

59. Exemplum huius Methodi se reliquisse nobis Galenus testatur, initio lib. de const. artis.

60. Olim deniq; Ars Medica divisa fuit in disciplinas tres, teste Gal. c. vlt. lib. de opt. secta: In dogmaticam Empiricam & Methodicam.

61. Dogmatica ea dicebatur, quæ ratione atq; usu instructa medicinam exercebat.

62. Empirica ea, quæ usu & experimentis duntaxat nitebatur.

63. Methodica fuit, quæ & ipsa experientia & solis evidentibus confidebat. Quamvis ea quæ obscura sunt comprehendi posse non negabat; existimabat tamen quæ in aperto sunt, per se sufficere.

προβλήματα.

I.

Utrum MEDICINÆ Iurisprudentiæ sit præstantior.

II.

Utrum in Medicina locum habeat fortuna.

δόξα τῶν θεῶν ἀρχιάτρῳ
τρισημέσις.

